

Нові тенденції у регулюванні публікаційної активності наукових установ

Я.С. Яцків, А.І. Радченко, Ю.В. Діденко
Науково-видавнича рада НАН України

Публікаційна активність — комплекс заходів і дій, продумана стратегія, яка передбачає спрямування зусиль на розвиток наукової сфери країни, оприлюднення та підвищення рівня наукових видань, а також входження до рейтингових баз даних якомога більшої їх кількості.

Програмні документи, що описують та фіксують основні положення щодо розвитку публікаційної активності в Україні

- Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність», яким визначено, що «науковий результат — нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо»;
- наказ МОНМС України від 17.10.2012 № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», яким визначено обов'язкову наявність «публікацій у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз»;
- наказ МОН України від 14.01.2016 № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам», де основними критеріями оцінки науково-педагогічної або наукової діяльності здобувачів вчених звань названо «навчально-методичні та наукові праці, які опубліковані після захисту докторської дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях,.. включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science»
- наказ МОН України від 15.01.2018 № 32 «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України».

Загальна кількість періодичних видань України

(за даними Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, станом на квітень 2018)

Відомство	Кількість періодичних видань				
	2012	2015	2016	2017	2018
НАН України	167	339	343	357	363
НАМН України	34	57	59	63	63
НААН України	18	54	60	62	65
НАПН України	16	50	55	58	60
НАПрН України	7	24	25	26	26
МОН України	459	1335	1418	1481	1533
Інші відомства	217	493	532	554	561
Загалом	918	2352	2498	2601	2606

Академічні наукові журнали у наукометричних базах

SCOPUS

- **61** вітчизняне видання
- з них
- **36** академічних видань

WoS CC

- **98** вітчизняних видань
- з них
- **24** академічних видання

- здійснення досліджень
поточного стану публікаційної активності
- визначення
найбільш перспективних
наукових напрямів і видань
- упровадження системи
адресного стимулювання та підтримки

- Розширення міжнародної співпраці є важливим фактором динамічного зростання кількості рейтингових публікацій
- Частіше за все високоцитовані публікації є результатом міжнародного співробітництва

Наказ МОН України від 15.01.2018 № 32

"Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України"

П. 3. Наукові фахові видання з Переліку застосовуються для:

- 1) розвитку вітчизняного наукового потенціалу та інтеграції його у світовий науковий простір;
- 2) створення простору якісної публічної комунікації вчених, зокрема якісного донесення результатів їх діяльності до вітчизняної і світової наукових спільнот;
- 3) офіційного визнання наукових публікацій, зокрема:
 - опублікування основних наукових результатів дисертацій здобувачами наукових ступенів та досліджень претендентів на присвоєння вчених звань;
 - врахування при оцінюванні результатів наукової діяльності закладів вищої освіти і наукових установ;
 - врахування при оцінюванні результатів наукової діяльності та атестації наукових та науково-педагогічних працівників;
 - врахування при оцінюванні проектів науково-дослідних робіт, поданих на конкурси для фінансування за кошти державного чи місцевих бюджетів.

Позитив

- можливість самостійно обирати ступінь відкритості доступу
- можливість самостійно визначати обсяг подання відкритої інформації до національних агрегаторів
- обов'язковість підтримки електронного ресурсу державною та англійською мовами з повними метаданими статей
- обов'язковість ISSN та DOI, бажана наявність ORCID чи ResearcherID
- можливість оформлення видань відповідно до світових стандартів, передовсім стосовно переліків пристатейних посилань

Негатив

- формальні вимоги до складу редакційної колегії та рецензентів: кількість публікацій за певний часовий проміжок
- обмеження входження до складу редакційних колегій трьома виданнями
- невиправдане посилення на реєстр SENSE
- невизначені рекомендовані МОН України бази даних
- неавтоматичне включення до Переліку тих видань, що входять до WoS CC та / або Scopus

WoS

- Advances in Astronomy and Space Physics
- Геофізичний журнал
- Економічний часопис – XXI
- Журнал математичної фізики, аналізу, геометрії
- Кібернетика та системний аналіз
- Прикладна механіка
- Наука та інновації
- Порошкова металургія
- Проблеми міцності
- Надтверді матеріали
- Теоретична й експериментальна хімія
- Фізика низьких температур
- Функціональні матеріали

Scopus

- Biopolymers and cell
- Experimental Oncology
- Гідробіологічний журнал
- Економічний часопис – XXI
- Журнал математичної фізики, аналізу, геометрії
- Кібернетика та системний аналіз
- Прикладна механіка
- Металофізика та новітні технології
- Мікробіологічний журнал
- Наносистеми, наноматеріали, нанотехнології
- Порошкова металургія
- Проблеми кріобіології і кріомедицини
- Проблеми міцності
- Надтверді матеріали
- Теоретична й експериментальна хімія
- Термоелектрика
- Технічна електродинаміка
- Український біохімічний журнал
- Український фізичний журнал
- Успіхи фізики металів
- Фізика низьких температур
- Фізіологічний журнал
- Функціональні матеріали
- Ядерна фізика та енергетика

Висновки

- Регулювання публікаційної активності передбачає формулювання прозорої стратегії розвитку науково-видавничої сфери
- Новою тенденцією регулювання публікаційної активності і видавничої діяльності повинна стати система важелів: інструментів примусу й мотивування, завдяки яким необхідним і єдино можливим стане представлення якісних нових наукових результатів на сучасних інформаційних платформах
- Підвищення вимог до результатів наукової праці та якості їх оприлюднення повинно на законодавчому рівні давати преференції найбільш успішним, бути підставою для збільшення підтримки та фінансування науковця чи установи